

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammeltorv 22, 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17
Personlig henvendelse 10-15

Kirkeudvalget
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Dato: ~ 1 FEB. 2007

J.nr.: 2005-1500-749
Sagsbehandler: KF
(Bedes anført ved henvendelser)
Akt. nr.: 20

+ bilag

Vedrørende Kirkeministeriets opsigelse af kirkeværge

Vedlagt sendes en kopi af mit brev til Kirkeministeriets om opsigelse af en kirkeværge. Jeg vedlægger også kopi af mit brev til Christian Thomsen der har klaget til mig over opsigelsen af ham som kirkeværge.

Jeg har – som det fremgår af brevene – henstillet til Kirkeministeriet at præcisere menighedsrådsloven således at det tydeliggøres hvilke regler der gælder for afskedigelse af kirkeværger der ikke er medlemmer af menighedsrådet.

Som det fremgår af brevet til Christian Thomsen, er spørgsmålet om afskedigelse før funktionstidens udløb af kirkeværger der ikke er medlemmer af menighedsrådet, ikke direkte reguleret i loven. Det er derimod fast antaget i Kirkeministeriets praksis at det i en sådan situation er muligt at opsiges kirkeværger som ikke er medlemmer af menighedsrådet, i overensstemmelse med almindelige ansættelsesretlige principper.

Selv om udgangspunktet efter lovens § 10, stk. 10, i menighedsrådsloven er at valget af en kirkeværge har virkning for menighedsrådets funktionsperiode, har jeg ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere Kirkeministeriets praksis på dette punkt.

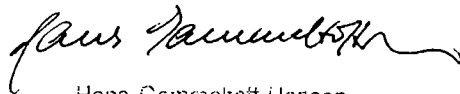
Imidlertid giver sagen mig anledning til at henstille til Kirkeministeriet at ministeriet ved førstkommende lejlighed præcisere menighedsrådsloven således at det udtrykkeligt fremgår af loven hvilke regler der gælder for afskedigelse af kirkeværger som ikke er medlemmer af menighedsrådet. I den forbindelse er det nærliggende at ministeriet i bemærkningerne til lovforslaget nærmere beskriver hvilke ansættelsesretlige regler der finder anvendelse på kirkeværger som ikke er medlemmer af menighedsrådet, herunder hvilke opsigelsesvarsler der gælder. Jeg har henledt ministeriets opmærksomhed på at en lignende problemstilling også er aktuel for kasserere, jf. lovens § 10.

Jeg har bedt Kirkeministeriet om at underrette mig om hvad ministeriet agter at foretage sig.

Jeg har tillige underrettet Retsudvalget.

Jeg henviser i øvrigt til mine breve til Kirkeministeriet og Christian Thomsen.

Med venlig hilsen

Hans Gammeltoft-Hansen

FOLKETINGETS OMBUDSMAND

Gammeltorv 22, 1457 København K
Telefon 33 13 25 12. Telefax 33 13 07 17
Personlig henvendelse 10-15

Dato: - 1 FEB. 2007

KOPI

J.nr.: 2005-1500-749
Sagsbehandler: KF
(Bedes anført ved henvendelser)
Akt. nr.: 16

Christian Thomsen
Bøllemosegyden 2
5491 Blommenslyst

+ bilag

Vedrørende opsigelse af Dem som kirkeværge

Jeg har nu gennemgået sagen, og jeg har henstillet til Kirkeministeriet at præcisere menighedsrådsloven således at det tydeliggøres hvilke regler der gælder for afskedigelse af kirkeværger som ikke er medlemmer af menighedsrådet.

De kan læse nærmere herom sidst i brevet under afsnittet "Ombudsmandens udtalelse".

Her følger først en gennemgang af sagens forløb:

Det fremgår af sagens akter at De i 1996 blev udpeget som kirkeværge uden for menighedsrådet i Ravnebjerg Menighedsråd, og at De igen blev udpeget som kirkeværge uden for menighedsrådet efter menighedsrådsvalget i 2000.

Den 19. august 2002 skrev De bl.a. følgende til menighedsrådets formand Alis Jessen vedrørende Deres hustru Lise Thomsens varetagelse af hvervet som kasserer i Ravnebjerg Menighedsråd:

"Jeg har og har altid haft den uvane at tage parti for den svage part også selv om det måske ikke er helt fortjent, men i dette tilfælde synes jeg det er 'lidt' fortjent og da det så handler om en jeg føler omsorg for kan jeg ikke lade være.

Hvad er det egentlig Lises frygtelige forbrydelse handler om? Har hun virkelig taget af kassen, eller hvad? Gerda fortæller mig, med dig som kilde, at det er meget alvorligt.

Jeg vil på ingen måde forsvare at Lise ikke får afleveret sine ting til tiden, men jeg vil bede dig om at se tingene på en anden måde og på et niveau, hvor jeg synes det hører hjemme.

Du siger at provsten dunker dig i hovedet fordi Lise er bagud med tingene, hun overholder ikke nye aftaler og sådan er det gang på gang.

Men der er jo ikke tale om nye aftaler, men om diktater og nogle tidsfrister som Lise bare ikke har været i stand til at overholde.

Tror du virkelig det skyldes modvilje fra Lises side?

Det ved jeg det ikke er, og jeg ved også at hun fremover vil bestræbe sig på at aflevere til tiden.

Hvordan er det så lige når provsten eller revisionen langt om længe får materialet, får de så leveret en bunke syndigt rod eller er det til at finde ud af?

I øvrigt mener jeg så Lise har nogle kvaliteter, hvor ingen i menighedsrådet når hende til sokkeholderne, det er i hyggecafeen hvor der vel kommer fem gange så mange som i kirken, det kunne man da godt tænke lidt over, formanden kommer ikke, præsterne kommer ikke, der kommer måske en eller to en gang imellem fra menighedsrådet, engang imellem.

Lise er der hver gang.

Får hun nogensinde skulderklap for det, fra formanden, provst, præst eller medlemmer i menighedsrådet?

For ca. et år siden, til en fødselsdag på Bøllelosegården, havde du en længere samtale med Lise, bagefter havde du fat i mig og sagde nogenlunde ordret 'Christian, er du klar over hvor dårligt Lise har det, hun har det virkelig skidt'.

Når du nu selv er ovenpå og i topform, og du ved at Lise er nede i hullet og har det skidt, undrer det mig utroligt meget, at du virkelig følte behov for den totale ydmygelse af Lise for øjnene af det samlede menighedsråd på menighedsrådsmødet i sidste måned.

Lise blev selvfølgelig og er stadig ked af dette overraskelses-angreb og da jeg som den eneste ene prøvede at tage hende lidt i forsvar blev jeg ret kontant affærdiget.

Men det kommando-raid, du førte an for få dage siden, for at få udleveret regnskab, er så grænseoverskridende uartigt, at det trods enhver beskrivelse.

Hvad er det for en måde at henvende sig på?

Den computer, som du har fået det dårligt med står ubenyttet hen, og som du helt uden for dagsorden, ville prøve at aftvinge Lise et løfte om at tage i brug, er selvfølgelig købt med henblik på at føre regnskabet på Edb, men tidspunktet den blev købt på skyldtes, så vidt jeg husker, at der stod penge som skulle bruges.

Når nu Lise helst vil føre regnskabet manuelt synes jeg I skulle lade hende gøre det, men tilbuddet til hende om hjælp til at føre regnskabet er i virkeligheden tænkt som en måde, efterhånden helt at fratage hende opgaven på?"

Menighedsrådets formand Alis Jessen skrev den 25. november 2002 bl.a. således til Dem:

"Foranlediget af den senere tids gentagne afbud til menighedsrådsmøder, beder vi dig klart tilkendegive om du fortsat ønsker at være kirkeværge. Menighedsrådet mener ikke at situationen er holdbar fremover uden din tilstedeværelse på møderne. Du har bortset fra de seneste møder bestridt hvervet som kirkeværge på fortræffelig måde. Vi håber derfor at du fortsætter og møder op på vore menighedsrådsmøder."

Den 3. december 2002 svarede De bl.a. menighedsrådet ved dets formand Alis Jessen:

"I referatet fra menighedsrådsmødet den 7. november 2002 læser jeg med særlig interesse under punkt 1 og jeg citerer:

Afbud fra Inge Lise og Christian blev diskuteret m.h.t. årsag og fremtiden. Rådet enedes, om ikke et fornuftigt samarbejde kan genoptages, når der er faldet mere ro omkring sagen, da dette for alle parter vil være den bedste løsning. Citat slut.

Selv om formanden stiller sig helt uforstående over for hvad der dog kan være galt, ved alle der blot har fulgt en lille smule med præcist hvad det handler om, nemlig den unødvendige og urimelige ydmygelse af Lise, i særlig grad ved to lejligheder.

Ved menighedsrådsmødet torsdag den 1. august 2002 i sognehuset af formanden alene og ca. to uger senere af formanden + to hjælpere på Lises og min adresse.

Formanden og menighedsrådet i øvrigt, må da kunne forstå at der er en grænse for, hvad man kan tillade sig at udsætte et medmenneske for og især et medmenneske man ved har det dårligt.

At præster og samtlige menighedsrådsmedlemmer virkelig kunne sidde og høre på dette, uden mod til at gøre indsigelse var ynkeligt at opleve og jeg fatter det ikke.

Her er grænsen for min retfærdighedssans langt overskredet og har gjort mig virkelig vred.

Med hensyn til kassererjobbet, synes jeg at formand og menighedsråd, med udenoms-snak, sladder og gætterier, usandheder og fortællinger, for til sidst at gå i panik, har løst denne opgave til dumpekarakter med pil nedad.

Nå, men tilbage til referatet, hvor menighedsrådet vil forsøge, om ikke et fornuftigt samarbejde kan genoptages.

Jeg fristes da til at tro man har drøftet videre uden referat og der besluttet, at det vil man i hvert fald ikke alligevel.

Hvorfor fristes jeg til at tro det?

Fordi, fra modtagelsen af referatet fra menighedsrådsmødet den 7. november 2002 hører jeg intet før jeg modtager et besynderligt brev (vedlagt kopi) dateret den 25. november 2002 med formandens underskrift.

Er det et oplæg til, ifølge referatet, et forsøg på om ikke et fornuftigt samarbejde kan genoptages, da dette for alle parter vil være den bedste løsning, eller er det en trussel om et nyt felttog?

Spørgsmålet i brevet forstår jeg slet ikke. Jeg er kirkeværge og jeg passer mit arbejde som kirkeværge. Jeg vil gerne have skriftlig beskrivelse af mine forsømmelser, hvis formanden ikke er enig heri.

Når kirkegårdsudvalget ønsker min tilstedeværelse, i konkrete tilfælde, møder jeg naturligvis til udvalgets møder.

Med hensyn til at jeg skal give møde ved de ordinære menighedsrådsmøder, tror jeg mere det er en demonstration i kadaver-disciplin, end et oprigtigt ønske om at have mig med."

Ravnebjerg Menighedsråd skrev herefter den 10. januar 2003 følgende til Dem:

"På et ekstraordinært menighedsrådsmøde 9/1-03 besluttede et enigt menighedsråd at foreslå at alt samarbejde som kirkeværge ophører med øjeblikkelig varsel mellem dig og Ravnebjerg kirke. Grunden til denne beslutning er at du ikke kan acceptere vort forslag til fortsat samarbejde fremsat på menighedsrådsmøde 2/1-03.

Forinden endelig beslutning træffes, vil vi naturligvis give dig lejlighed til at fremkomme med evt. yderligere bemærkninger til menighedsrådet.

Vi forventer at høre fra dig snarest, også hvornår eventuel afleveringsforretning kan foregå."

De fremkom ved brev af 24. januar 2003 med Deres bemærkninger til dette brev. Menighedsrådet indkaldte Dem herefter ved brev af 3. februar 2003 til et møde om Deres fremtid som kirkeværge. Den 7. februar 2003 skrev menighedsrådet bl.a. følgende til Dem:

"Et enigt menighedsråd har besluttet at samarbejdet mellem dig og Ravnebjerg Kirke er slut, på grund af vi ikke mener den rette ånd kan genindføres parterne imellem."

Ved brev af 10. februar 2003 bad De menighedsrådet genoverveje beslutningen. Menighedsrådet svarede ved brev af 12. februar 2003 således:

"Foranlediget af det seneste brev fra dig, skal vi hermed gentage at samarbejdet mellem dig som kirkeværge og Ravnebjerg kirke er slut. Vi gør samtidig opmærksom på

at du er udpeget og ikke ansat som kirkeværge. Dette indebærer at menighedsrådet til enhver tid kan bringe samarbejdet til ophør uden nærmere begrundelse.

Vi beder dig derfor snarest at aflevere al korrespondance, nøgler og eventuel andre relevante effekter efter nærmere aftale.

Du kan naturligvis henvende dig til biskoppen, men det ændrer ikke på at vi betragter samarbejdet som værende slut."

De klagede ved brev af 23. februar 2003 til biskoppen i Fyns Stifts Bispeembede. Bispeembedet indhentede herefter sagens akter og bemærkninger fra Dem og menighedsrådet. Ved afgørelse af 25. april 2003 stadfæstede Bispeembedet menighedsrådets afgørelse. Bispeembedet skrev bl.a.:

"Sagsvurdering

...

De klager ikke over forholdene i forbindelse med Deres kones fratræden som kasserer, hvorfor jeg ikke i det følgende vil tage stilling til dette spørgsmål, eller de handlinger der er foretaget af menighedsråd, provstiudvalg eller provstirevisor i den anledning, men udelukkende forholde mig til Deres fratræden som kirkeværge.

Jeg vil dele min afgørelse i 3 dele, idet jeg først vil vurdere rimeligheden, dernæst begrundelse og endelig lovligheden af afgørelsen.

Rimelighedsvurdering

Jeg kan konstatere, at samtalen mellem Dem og menighedsrådet er blevet meget vanskeligere i perioden fra august 2002 til Deres fratræden 6. februar 2003.

En nøjere gennemgang af sagens akter viser også, at De specielt i Deres skriftlige fremstillinger har bidraget til at forringe tonen i samarbejdet, og det kan ikke undgå at smitte af på samarbejdet i sin helhed. Jeg skal i den sammenhæng fremhæve Deres brev af 3. december 2002, hvor De i et [af] afsnittene blandt [andet] uddeler 'dumpe-karakter med pil nedad' til menighedsrådet efter at have fremsat påstande om 'udenomssnak, sladder, gætterier, usandheder og fortæelser'.

Jeg må derfor konstatere, at jeg på baggrund af min gennemgang af sagen ikke vil tilsidesætte menighedsrådets skøn om at afskedige Dem som kirkeværge, idet jeg må konstatere, at De i al væsentlighed har bidraget til at samarbejdet ikke har kunnet fortsætte.

Begrundelse

Jeg vil herefter vurdere om, der er tale om tilstrækkelig begrundelse. Det fremgår af

menighedsrådets brev af 25. november 2002, at menighedsrådet ønsker en drøftelse af Deres fortsatte virke som kirkeværge. Begrundelse for drøftelse på dette tidspunkt vil jeg nærmest betegne som manglende tilstedeværelse. I brev af 10. januar 2003, som bliver til efter menighedsrådsmøde den 2. januar og den 9. januar indstiller menighedsrådet at samarbejdet bringes til ophør på grund af 'at du ikke kan acceptere vort forslag til fortsat samarbejde'. Dette brev kommenterer De i brev af 3. februar 2003 hvor De opstiller en betingelse om en tilførelse til protokollen. Menighedsrådet indkalder Dem herefter til et møde den 6. februar 2003, der munder ud i rådets brev af 7. februar 2003, hvor menighedsrådet konstaterer, at samarbejdet skal ophøre, da rådet ikke mener 'den rette ånd kan genindføres parterne imellem.'. Denne begrundelse gentages i menighedsrådets brev af 18. februar 2003 efter, at De har udbedt Dem en uddybende begrundelse.

Efter min opfattelse er det, uanset den forholdsvis summariske begrundelse, tilstrækkelig begrundelse for at bringe samarbejdet til ophør. Dette underbygges af, at De også mundtligt, senest på mødet den 6. februar 2003, er blevet præsenteret for en mulig afgørelse.

Lovligheden

Det fremgår af menighedsrådslovens § 10, stk. 1, sammenholdt med menighedsrådslovens § 10, stk. 10, at menighedsrådet vælger en kirkeværge for menighedsrådets funktionsperiode. Dette indebærer, at hvor der er tale om en kirkeværge valgt inden for rådet, skal der endog meget stærke grunde til at afskedige den pågældende. Hvor det som her drejer sig om valgt kirkeværge udenfor rådet kan dette ikke betragtes som en integreret del af menighedsrådets konstituering. Hvervet er således i denne situation ikke uopsigeligt i den valgte funktionsperiode, og menighedsrådet har derfor mulighed for at opsiges kirkeværgeren, såfremt der foreligger en saglig begrundelse.

Som det fremgår af ovennævnte under rimelighedsvurderingen finder jeg ikke grundlag for at tilsidesætte menighedsrådets skøn.

Afgørelse

Efter en samlet gennemgang af sagen finder jeg ikke at kunne tilsidesætte det af menighedsrådet foretagne skøn om at afskedige Dem som kirkeværge, ligesom jeg finder menighedsrådets afgørelse tilstrækkelig begrundet.

De klagede over denne afgørelse til Kirkeministeriet ved brev af 5. maj 2003. Kirkeministeriet svarede Dem ved brev af 11. juli 2003 således:

"Med henvisning til Deres klage af den 5. maj 2003 samt ministeriets brev af 28. maj 2003 skal man oplyse, at ministeriet med brev af den 18. juni 2003 har modtaget udtalelse fra biskoppen over Fyns Stift tillige med sagens akter. Biskoppens udtalelse vedlægges.

Ministeriet har efter en gennemgang af sagen ikke bemærkninger til biskoppens afgørelse af den 25. april 2005, og man finder derfor ikke anledning til at foretage videre i anledning af Deres klage.”

Ved brev af 14. juli 2003 bad De om at måtte fremkomme med Deres klagepunkter inden Kirkeministeriets stillingtagen til sagen. Ministeriet skrev den 18. december 2003 bl.a. følgende:

”Med biskoppens udtalelse af den 18. juni 2003 modtog Kirkeministeriet sagens akter. Kirkeministeriets afgørelse af den 11. juli 2003 bygger på en vurdering af disse akter. Når der ikke blev foretaget en høring af Dem, inden Kirkeministeriet traf sin afgørelse, hang det sammen med, at sagens akter ikke indeholdt faktiske oplysninger, som var ukendte for Dem.

Med brev af den 14. juli 2003, e-mail af den 18. november 2003 og i telefonsamtale den 13. november 2003 har De oplyst, at De har oplysninger og bemærkninger, som er relevante for sagen, og som ikke tidligere har indgået i sagens behandling.

Ministeriet skal hermed anmode Dem om at fremkomme med disse oplysninger og bemærkninger. Deres redegørelse vil herefter blive sendt til biskoppen over Fyns Stift til udtalelse.”

De sendte Deres bemærkninger ved brev af 11. januar 2004. Kirkeministeriet sendte den 24. februar 2004 en kopi af brevet til Fyns Stifts Bispeembede og bad om en udtalelse. Bispeembedet fastholdt ved brev af 7. april 2004 at afgørelsen af 25. april 2003 var korrekt.

Kirkeministeriet skrev herefter ved brev af 28. april 2004 bl.a. til Dem:

”Ministeriet har efter en fornyet gennemgang af sagen fortsat ikke bemærkninger til biskoppens afgørelse af den 25. april 2003, og man kan derfor ikke foretage videre i anledning af Deres klage.”

De klagede herefter til mig ved brev af 24. april 2005.

Jeg bad ved brev af 6. juli 2005 Kirkeministeriet udtale sig om med hvilken hjemmel kirkeværger kan afskediges i menighedsrådets funktionsperiode og med hvilken hjemmel der i den henseende sondres mellem kirkeværger valgt henholdsvis inden for og uden for kredsen af menighedsrådsmedlemmer.

Kirkeministeriet svarede den 7. oktober 2005 bl.a. således:

”Af § 10, stk. 1, i lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 164 af 16 marts 2004, fremgår det, at menighedsrådet af eller uden for sin midte vælger en kirkevær-

ge. Af stk. 10 i samme bestemmelse fremgår det, at valget har virkning for menighedsrådets funktionsperiode.

I bestemmelsens stk. 1, sondres der således mellem kirkeværger valgt af eller uden for menighedsrådets midte. Denne sondring har ikke alene betydning i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt en kirkeværge kan fritages fra hvervet i løbet af en funktionsperiode, men også for hvorvidt den pågældende er pligtig at modtage hvervet. Således fremgår det af menighedsrådslovens § 21, stk. 3, at medlemmer af menighedsrådet er pligtige at modtage valg til udvalg samt til at udføre øvrige hverv, herunder de i § 10 nævnte, som menighedsrådet måtte tildele dem. Menighedsrådet kan også, medmindre andet særligt er bestemt, overlade hverv til andre af menighedens medlemmer, som er villige dertil.

Når et ikke-medlem af menighedsrådet modtager valg til hvervet som kirkeværge, bygger dette således på frivillighed.

På ovennævnte baggrund er det fast antaget i den kirkeretlige litteratur og i praksis, at bestemmelsen i menighedsrådslovens § 10, stk. 10, skal fortolkes således, at hvervet som kirkeværge ikke uden genvalg kan forlænges udover menighedsrådets funktionsperiode. Dette gælder både, når der vælges et menighedsrådsmedlem, og når der vælges en person, der ikke er medlem af rådet.

Endvidere antages det, at funktionsperioden for hvervet som kirkeværge, når det pålægges et menighedsrådsmedlem at varetage dette, kun kan afkortes efter ansøgning fra den pågældende. Derimod antages det, at menighedsrådet – såfremt hvervet som kirkeværge varetages af en person, der ikke er medlem af menighedsrådet – i overensstemmelse med almindelige ansættelsesretlige regler har mulighed for at opsiges den pågældende i løbet af funktionsperioden. Menighedsrådets beslutning om at ændre funktionsperiodens længde – og dermed opsiges den pågældende – skal træffes efter de almindelige regler om menighedsrådets beslutningskompetence, jf. herved § 24 i menighedsrådsloven.

Sondringen mellem medlemmer af menighedsrådet og ikke-medlemmer har sammenhæng med, at fordelingen af enkeltmandsposter blandt rådets medlemmer er en del af konstitutionen, hvilket betyder, at fordelingen af disse poster indgår i en konstitutionsaftale mellem menighedsrådets medlemmer. Dette synspunkt gør sig ikke i samme grad gældende, når der udpeges et ikke-medlem til en enkeltmandspost.”

Den 10. juni 2006 sendte De yderligere bemærkninger til sagen.

En af mine medarbejdere anmodede telefonisk den 19. juli 2006 Kirkeministeriet om at sende kopi af ministeriets skrivelse af 3. april 1996 og eventuelt andet materiale om ministeriets praksis for forvaltning af menighedsrådslovens § 10, stk. 10. Ministeriet oplyste at der ikke eksisterer praksisnotat eller lignende og sendte ved brev af 20. juli 2006 en kopi af ministeriets skrivelse af 3. april 1996.

Ombudsmandens udtalelse

Ravnebjerg Menighedsråd styrer som udgangspunkt sognets anliggender, jf. bekendtgørelse nr. 571 af 21. juni 1996 af Lov om menighedsråd (menighedsrådsloven, nu lovbe- kendtgørelse nr. 9 af 3. januar 2007).

Medlemmerne af menighedsrådet bliver valgt efter lov om valg til menighedsråd og har en funktionsperiode på fire år, jf. lovbekendtgørelse nr. 30 af 24. januar 1996 (nu lov- bekendtgørelse nr. 10 af 3. januar 2007). Et nyvalgt menighedsråd afholder sit konstitu- erende møde inden funktionsperiodens begyndelse. På dette møde vælges formand og næstformand, og der skal også tages stilling til valg af bl.a. kirkeværge og kasserer.

Jeg lægger herefter til grund at De i 2000 på et konstituerende møde i Ravnebjerg Me- nighedsråd blev valgt som kirkeværge for en periode på fire år. De var ikke samtidig medlem af menighedsrådet.

I 2003 besluttede menighedsrådet at Deres hverv som kirkeværge skulle ophøre. De var utilfreds med beslutningen og indbragte spørgsmålet for såvel biskoppen som Kirkemi- nisteriet. Min behandling af sagen vedrører Kirkeministeriets afgørelse af 28. april 2004 og biskoppens afgørelse af 25. april 2003. Jeg har dog koncentreret min undersø- gelse til spørgsmålet om hvorvidt en kirkeværge der ikke er medlem af menighedsrådet, kan afskediges i menighedsrådets funktionsperiode.

Afgørelserne er truffet efter § 10, stk. 1 og stk. 10, i lov om menighedsråd. Bestemmel- sen har følgende ordlyd:

”§ 10. Menighedsrådet vælger af eller uden for sin midte en kirkeværge. Kirkefunkti- onærer, der er ansat ved kirken eller kirkegården, kan ikke vælges til kirkeværge.

...

Stk. 10. Valgene har virkning for menighedsrådets funktionsperiode.”

Bestemmelserne er uændrede i forhold til hovedloven, lov nr. 432 af 1. juni 1994 om menighedsråd og lovforslaget hertil. Af bemærkningerne til lovforslagets enkelte be- stemmelser (Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, sp. 5525 f.) fremgår bl.a. følgende:

”Bestemmelserne i stk. 1-5, stk. 7 og stk. 9, svarer til § 8 i den nugældende lov med redaktionelle ændringer.

I *stk. 1, 2. pkt.*, er dog foretaget den ændring, at ingen funktionær, der er ansat ved kirken eller kirkegården, skal kunne vælges til kirkeværge. Denne ændring er be- grundet med, at ingen funktionær bør føre tilsyn med andre funktionærers arbejde.

...

Bestemmelsen i *stk. 10* er ny, men indeholder alene en lovfæstelse af tidligere praksis.”

Kirkeministeriet har i udtalelsen af 7. oktober 2005 til mig udtalt at bestemmelsen i menighedsrådslovens § 10, stk. 1, sonderer mellem kirkeværger valgt af eller uden for menighedsrådets midte. Denne sontring har betydning i forhold til spørgsmålet om hvorvidt en kirkeværge kan fritages fra hvervet i løbet af en funktionsperiode. Menighedsrådet har således mulighed for i løbet af funktionsperioden at opsigte kirkeværger der ikke er medlemmer af menighedsrådet, i overensstemmelse med almindelige ansættelsesretlige regler.

Praksis er endvidere beskrevet i den juridiske litteratur, jf. således Preben Espersen, *Lov om menighedsråd med kommentar*, 1998, hvor bl.a. følgende siges (side 48 ff):

”Kasserere og kirkeværger, der er valgt af menighedsrådet til at bestride de respektive tillidshverv, anses ikke for lønmodtagere med ret til ferie og feriegodtgørelse eller løn efter reglerne i ferieloven, jf. herved ferielovens § 1...

...

Der kan ikke ved de valg til enkeltmandsposter, menighedsrådet foretager, træffes beslutning om, at de skal gælde for en kortere periode end angivet i loven. En sådan afkortning af perioden kan heller ikke ske ved énstemmig beslutning og derved med kandidatens tiltræden.

Afkortning af den lovbundne funktionsperiode kan kun finde sted ved, at menighedsrådet efter ansøgning bevilger fritagelse fra hvervet. Menighedsrådet skal i den forbindelse overveje, om der er rimelig grund til fritagelsen, og der tilkommer således menighedsrådet et betydeligt skøn. Menighedsrådets beslutning om fritagelse kan tidligst meddeles umiddelbart før det tidspunkt, som fritagelsen skal have virkning fra (...).

...

Kirkeministeriet har udtalt, at såfremt menighedsrådet har valgt en person, som tillige er medlem af menighedsrådet til den pågældende enkeltmandspost, vil menighedsrådet senere være afskåret fra at afkorte den valgte funktionsperiode, medmindre den valgte selv fremsætter anmodning herom. Baggrunden herfor er, at fordelingen af enkeltmandsposter vil kunne indgå i en konstitutionsaftale mellem menighedsrådets medlemmer. Når den pågældende enkeltmandspost derimod bliver besat med en person, som ikke er medlem af menighedsrådet, kan dette valg ikke betragtes som en integreret del af menighedsrådets konstituering. Menighedsrådet har derfor i overensstemmelse med almindelige ansættelsesretlige regler mulighed for at opsigte den pågældende. (Skrivelse af 3. april 1996).”

Kirkeministeriets skrivelse af 3. april 1996 har bl.a. følgende ordlyd:

”Menighedsrådet har i det tilfælde, hvor kassererhvervet ikke er knyttet til en af kirken funktionærstillinger, mulighed for at vælge kassereren enten blandt menighedsrådets medlemmer eller uden for rådets midte, jf. den tidligere gældende lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 587 af 25. juni 1992, § 8, stk. 1, 1.-2. pkt.

Den tidligere gældende lov om menighedsråd, jf. lovbekendtgørelse nr. 587 af 25. juni 1992, indeholdt ikke nogen bestemmelse om, hvor længe et valg af kasserer skulle være gældende. Menighedsrådet kunne derfor i forbindelse med valget af kasserer gyldigt beslutte, at valget kun skulle gælde en del af menighedsrådets funktionsperiode, eller at valget skulle være gældende for hele menighedsrådets funktionsperiode.

Såfremt menighedsrådet har valgt en person, som tillige er medlem af menighedsrådet til den pågældende enkeltmandspost, vil menighedsrådet være afskåret fra senere at afkorte den valgte funktionsperiode, medmindre den pågældende selv fremsætter anmodning herom. Baggrunden herfor er, at fordelingen af enkeltmandsposter vil kunne indgå i en konstitutionsaftale mellem menighedsrådets medlemmer.

Når den pågældende enkeltmandspost derimod bliver besat med en person, som ikke er medlem af menighedsrådet, kan dette valg ikke betragtes som en integreret del af menighedsrådets konstituering. Bestemmelse i vedtægten for det pågældende hverv om funktionsperiodens længde er derfor ikke ensbetydende med, at hvervet er uopsigeligt i den valgte funktionsperiode, og menighedsrådet har derfor i overensstemmelse med almindelige ansættelsesretlige regler mulighed for at opsiges den pågældende. Menighedsrådets beslutning om at ændre funktionsperiodens længde – og dermed opsiges den pågældende – skal træffes efter de almindelige regler om menighedsrådets beslutningskompetence, jf. herved menighedsrådslovens § 24.

Endvidere bemærkes, at menighedsrådet hverken efter den tidligere gældende eller den nugældende lov om menighedsråd kan beslutte, at valget skulle være gældende for en længere periode end menighedsrådets funktionsperiode, jf. bestemmelsen i lov nr. 432 af 1. juni 1994 om menighedsråd § 10, stk. 10.”

Som det fremgår ovenfor, er spørgsmålet om afskedigelse før funktionstidens udløb af kirkeværger der ikke er medlemmer af menighedsrådet, ikke direkte reguleret i loven. Det er derimod fast antaget i Kirkeministeriets praksis at det i en sådan situation er muligt at opsiges kirkeværger der ikke er medlemmer af menighedsrådet, i overensstemmelse med almindelige ansættelsesretlige principper.

Selv om udgangspunktet efter loven § 10, stk. 10, er at valget af en kirkeværge har virkning for menighedsrådets funktionsperiode, har jeg ikke fuldt tilstrækkeligt grundlag for at kritisere Kirkeministeriets praksis på dette punkt. Ved min vurdering heraf har jeg lagt særlig vægt på at valget af en kirkeværge uden for menighedsrådet normalt ikke kan anses for at være en del af menighedsrådets konstituering, og at tilsvarende

praksis også gælder for kasserere, jf. Kirkeministeriets skrivelse af 3. april 1996. Jeg bemærker dog udtrykkeligt at jeg ved min bedømmelse heraf forudsætter at opsigelsen også skal overholde de forvaltningsretlige regler og grundsætninger om bl.a. saglighed og procedure.

Imidlertid har sagen givet mig anledning til at henstille til Kirkeministeriet at ministeriet ved førstkommende lejlighed præciserer menighedsrådsloven således at det udtrykkeligt fremgår af loven hvilke regler der gælder for afskedigelse af kirkeværger som ikke er medlemmer af menighedsrådet. I den forbindelse er det nærliggende at ministeriet i bemærkningerne til lovforslaget nærmere beskriver hvilke ansættelsesretlige regler der finder anvendelse på kirkeværger som ikke er medlemmer af menighedsrådet, herunder hvilke opsigelsesvarsler der gælder. (Jeg har samtidig henledt ministeriets opmærksomhed på at en lignende problemstilling også er aktuel for kasserere, jf. lovens § 10.)

Jeg har bedt Kirkeministeriet om at underrette mig om hvad ministeriet agter at foretage sig i den anledning.

Jeg har gjort Folketingets Retsudvalg og Folketingets Kirkeudvalg bekendt med min henstilling.

Jeg har derudover besluttet ikke at undersøge sagen yderligere da jeg mener at der ikke er udsigt til at jeg nu vil kunne hjælpe Dem med at få Deres hverv som kirkeværge tilbage. Jeg har herved bl.a. lagt vægt på at der har været et nyt valg til menighedsrådet i november 2004.

Jeg henviser til § 16, stk. 1, i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand. Heraf fremgår det at ombudsmanden afgør om en klage giver tilstrækkelig anledning til undersøgelse.

Derfor har jeg ikke gennemført en egentlig undersøgelse af om de ansættelsesretlige og forvaltningsretlige regler er fulgt i forbindelse med Deres afskedigelse. Tilsvarende har jeg ikke taget stilling til sagsbehandlingstiden i Kirkeministeriet.

Herefter har jeg ikke grundlag for at foretage mig mere i sagen.

Deres bilag vedlægges.

Med venlig hilsen

Hans Gammeltoft-Hansen

Kopi er samtidig sendt til:

Kirkeministeriet
Dok.nr. 254217, 296264

Folketingets Retsudvalg

Folketingets Kirkeudvalg